

აგროტურიზმის განვითარების ტენდენციები საქართველოში

DOI - 10.36962/ecs105/4-5/2022-196

მარინა მეტრეველი

სტუ პროფესორი,
metrevelimarina7@gmail.com

რეზიუმე

განიხილულია აგროტურიზმის ამჟამინდელი ეკონომიკური მაჩვენებლები და მსოფლიოს წამყვანი ინსტიტუტებისა და ადგილობრივი კვლევითი ორგანიზაციების პროგნოზები ეკონომიკისა და აგროტურიზმის დღევანდელ მდგომარეობასა და პერსპექტივებთან დაკავშირებით.

ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა გარემოსდაცვითი და ტურიზმის კვლევის პოლიტიკის ინსტრუმენტებს, რომელთა დეფიციტი იწვევს აგროტურიზმის ზრდისა და განვითარების პროცესების მნიშვნელოვან შეფერხებას და მუნიციპალიტეტების მიერ გადანაცვლების მიღებაში ადგილობრივი მოსახლეობის ჩართულობის გაზრდის აუცილებლობას მათი შესაძლებლობების გასაძლიერებლად.

კვლევის მთავარი წვლილი არის საქართველოში აგროტურიზმის განვითარებაში არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირება (ქვემიზნებთან და ინსტრუმენტების ნაკლებობასთან დაკავშირებით) და მათი აღმოფხვრის ღონისძიებების შემუშავება.

საკვანძო სიტყვები: აგროტურიზმი, პოსტპანდემიური პერიოდი, სოფლის ტურიზმი, მდგრადი განვითარება.

შესავალი

ტურიზმის მსოფლიო ორგანიზაცია მიიჩნევს, რომ „კოვიდ-19-ის პანდემიის პირობებში ტურიზმის როლი სოფლის განვითარებაში უფრო აქტუალურია, ვიდრე ოდესმე. ტურიზმი სოფ-

ლად გვთავაზობს აღდგენის მნიშვნელოვან შესაძლებლობებს, რადგან ტურისტები ეძებენ ნაკლებად დასახლებულ ადგილებს და ღია ცის ქვეშ გამოცდილებებსა და აქტივობებს“.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის 2020 წლის მონაცემებით, საქართველოს მთლიანი მოსახლეობის 41% სოფლად ცხოვრობს და მათი 75% ძირითადად სოფლის მეურნეობაშია დასაქმებული.

სოფლის განვითარების მთავარი პრობლემაა ახალგაზრდების მიგრაცია და გადინება სოფლებიდან. სოფლის მეურნეობის განვითარებისა და დივერსიფიკაციისთვის საჭირო ადამიანური, მატერიალური და ფინანსური რესურსები შეზღუდულია. სოფლის მოსახლეობას სუსტი წვდომა აქვს როგორც ახალი ბიზნეს ინიციატივების განსახორციელებლად საჭირო ფინანსურ რესურსებზე, ასევე პროფესიულ განათლებასა და მომზადებაზე. (მეტრეველი. მ., 2012) ეს განსაკუთრებით ეხება სოფლის ქალებს. საბაზისო, სოციალური და ტურისტული ინფრასტრუქტურის დაბალი ხარისხი განიხილება, როგორც მნიშვნელოვანი ბარიერი სოფლის განვითარებისთვის.

სწორედ ეს სტრატეგია განიხილავს ტურიზმს და განსაკუთრებით აგროტურიზმს, როგორც სოფლის ეკონომიკის დივერსიფიკაციისა და სოფლის მოსახლეობის ალტერნატიული დასაქმების შესაძლებლობას.

ძირითადი ტექსტი

აგროტურიზმის განვითარების საჭიროებების ჩვენი პილოტური შესწავლის მიზანია აგროტურიზმის პროდუქტებით დაინტერესებული პოტენციური ტურისტების გამოკითხვა, რათა განვსაზღვროთ აგროტურიზმში მათი მონაწილეობის ძირითადი მოტივები და მოთხოვნები.

საპილოტე კვლევა დაიგეგმა საქართველოში აგროტურისტული სერვისების პოტენციური მოთხოვნის შესასწავლად და მოცემული კვლევისთვის შემუშავდა კითხვარი ძირითადად დახურული კითხვებით. კითხვარის ბოლოს პირებმა დამატებითი გამომხატურების მიზნით მიიღეს ღია შეკითხვა. კითხვარი შეამ-

ონმა ტურიზმის ექსპერტის ხუთკაციანმა ჯგუფმა. ძირითადი გამოკითხვა სოციალური ქსელებითა და ინტერნეტის სხვა საშუალებებით ჩატარდა. გამოკითხვაში სულ 104 ადამიანი მონაწილეობდა.

გამოკითხულთა 95,2%-მა უპასუხა, რომ ტურისტული მოგზაურობის დროს აგროტურიზმში მიიღებდა მონაწილეობას. ასეთი შედეგი ვარაუდობს, რომ მომავალში აგროტურისტული სერვისების მოთხოვნა მაღალი იქნება, თუ მიწოდება სათანადოდ იქნება ორგანიზებული და მომხმარებლები სათანადოდ არიან ინფორმირებულნი.

კითხვაზე, თუ რამ უბიძგა რესპონდენტს მონაწილეობა მიეღო აგროტურიზმში (კითხვა, რომელზეც შესაძლებელია რამდენიმე პასუხის მონიშვნა), რესპონდენტთა უმეტესობას (74%) სურდა ბუნებასთან ახლოს ყოფნა, 47.1%-ს სურდა ახალი თავგადასავლები, ხოლო 29.8%-ს სურდა გაეცნო ცხოვრების სტრესული ტემპისგან. რესპონდენტთა მხოლოდ 17.3%-მა დაასახელა ურბანული ზენოლა აგროტურიზმში შემსუბუქების საშუალებად.

რესპონდენტებისთვის ყველაზე მიმზიდველი საკვები პროდუქტების დამზადება და დაგემოვნება აღმოჩნდა (76%), ხოლო კიდევ ერთი საინტერესო აქტივობაა სოფლის მეურნეობის პროდუქტების გამოფენა-გაყიდვა (48.1%); შემდეგ ადგილს იკავებს მონაწილეობა სასოფლო-სამეურნეო შოუებში (38.5%), ასევე სასოფლო-სამეურნეო განათლება (31.7%) აგროტურისტული მომსახურების მიღებაში.

რესპონდენტთა 82,7% მიიჩნევს, რომ აგროტურიზმში მონაწილეობა სრულიად სასარგებლოა ხალხისთვის; 66.3% და 29.8% თვლის, რომ ასეთი მონაწილეობა სასიამოვნოა და მეტ-ნაკლებად სასიამოვნო დასვენების დროს. (9). რესპონდენტებისთვის ყველაზე მიმზიდველი საკვები პროდუქტების დამზადება და დაგემოვნება აღმოჩნდა (76%), ხოლო კიდევ ერთი საინტერესო აქტივობაა სოფლის მეურნეობის პროდუქტების გამოფენა-გაყიდვა (48.1%); შემდეგ ადგილზეა აგროტურისტული მომსახურების მიღებაში მონაწილეობა სასოფლო-სამეურნეო შოუებში

(38.5%) და სასოფლო-სამეურნეო განათლება (31.7%).

რესპონდენტთა 82,7% მიიჩნევს, რომ აგროტურიზმში მონაწილეობა სრულიად სასარგებლოა ხალხისთვის; 66.3% და 29.8% თვლის, რომ ასეთი მონაწილეობა სასიამოვნოა და მეტნაკლებად სასიამოვნო დასვენების დროს.

გამოკითხულთა დაახლოებით 57%-მა განაცხადა, რომ მათ შესანიშნავი შთაბეჭდილება მოახდინეს აგროტურისტულ ფერმაში დროის გატარებით; 13,5%-ს ჰქონდა ძალიან კარგი შთაბეჭდილება, ხოლო 12,5%-ს (გამოკითხულთა 83%) სამართლიანი.

გამოკითხულთა 71.2% ფიქრობს, რომ აგროტურისტული მომსახურების ღირებულება არასასოფლო-სამეურნეო რეგიონში დასვენების ღირებულებაზე დაბალია; 96,2% აცხადებს, რომ ქალაქიდან უფრო მეტი ადამიანი უნდა მონაწილეობდეს აგროტურიზმში.

ზემოაღწერილი კვლევის შედეგები ნათლად აჩვენებს, რომ რესპონდენტთა აბსოლუტურ უმრავლესობას აქვს პოზიტიური დამოკიდებულება აგროტურისტული საქმიანობის მიმართ, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ აგროტურისტული სერვისები ტურისტებს მოთხოვნადი ექნებათ, თუ სათანადოდ იქნება შეთავაზებული.

კითხვაზე, საგრძნობლად გაიზრდებოდა თუ არა მოთხოვნა აგროტურიზმის პროდუქტებზე პოსტ-კოვიდ პერიოდში, გამოკითხულთა 56.7%-მა უპასუხა დადებითად, 34.6% დაეთანხმა ამ მოსაზრებას ნაწილობრივ, 3.7% ყოყმანობდა და მხოლოდ 2% არ დაეთანხმა.

რაც შეეხება საქართველოში აგროტურისტული სერვისების ხარისხს, გამოკითხულთა დაახლოებით 57% მას საშუალოდ აფასებს, 26% კარგად, ძალიან ცოტას მიაჩნია, რომ ეს არის შესანიშნავი ან ძალიან კარგი რეიტინგი, რაც მიუთითებს ქვეყანაში აგროტურისტული მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების აუცილებლობაზე..

სხვადასხვა კვლევების შედეგებმა აჩვენა, რომ აგროტურიზმს შეუძლია პოზიტიური როლი ითამაშოს რეგიონული/სოფ-

ლის თემისა და კერძოდ ეკონომიკის განვითარებაში და ზოგადად ეროვნული ეკონომიკის ზრდაში. (მეტრეველი. მ., 2015) კითხვაზე აგროტურიზმის როლის შესახებ რესპონდენტებმა ასე უპასუხეს: 55,8%-ს მიაჩნია, რომ აგროტურიზმს დიდი ეფექტის მოტანა შეუძლია; 16,3% ფიქრობს, რომ აგროტურიზმის ეფექტი შეიძლება მეტ-ნაკლებად მნიშვნელოვანი იყოს; 21,2% ვარაუდობს, რომ აგროტურიზმს შეუძლია ზომიერი ეფექტის მიცემა; 4,7% ფიქრობს, რომ აგროტურიზმის ეფექტი მცირეა და რესპონდენტთა მხოლოდ 2% ფიქრობს, რომ აგროტურიზმს არანაირი ეფექტი არ აქვს.

ტურისტები ყოველთვის ავლენდნენ ინტერესს ბუნებრივი გარემოს მიმართ და COVID-19 პანდემიამ კიდევ უფრო გაზარდა ეს ინტერესი. მაშასადამე, ცხადია, რომ ქვეყნები, რომელთა ბუნებრივი გარემო ხელსაყრელია აგროტურისტული საქმიანობისთვის, კარგ შანსს გვთავაზობენ სარგებლის მისაღებად. საქართველოში გამოკითხულთა 99% მიიჩნევს, რომ ადგილობრივი ბუნებრივი გარემო ხელსაყრელ შესაძლებლობებს იძლევა აგროტურიზმის განვითარებისთვის. ამავდროულად, გამოკითხულთა დაახლოებით 70% სრულად ეთანხმება და დაახლოებით 23% ნაწილობრივ ეთანხმება იმას, რომ აგროტურიზმი საქართველოს დაეხმარება ბუნებრივი გარემოს დაცვაში. რესპონდენტთა 80,8% სრულად ეთანხმება, ხოლო 13,5% ნაწილობრივ ეთანხმება აგროტურიზმის, როგორც ეკოლოგიური და მდგრადი ტურიზმის სახეობას. შესაბამისი კამპანიებისა და აგროტურისტული აქტივობების მიზნებისათვის მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ რესპონდენტთა მხოლოდ 50%-ს სურს მონაწილეობა მიიღოს გარემოს დაცვასა და მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ ტურიზმის სახეობებში.

ღია კითხვის ფორმატში მოცემული რესპონდენტთა მოსაზრებების კლასიფიკაციის პროცესმა გამოავლინა მოსაზრება, რომელიც აღწერს კვლევის ძირითად შედეგებს, რომელიც ვარაუდობს, რომ საქართველო დაინტერესებულია აგროტურიზმის განვითარებით სოფლის მეურნეობასთან ერთად, რადგანაც ქართველი ხალხი იყო დაკავებული. მეურნეობა მრავალი სა-

უკუნის განმავლობაში და ქვეყანას აქვს მდიდარი და მრავალმხრივი ტრადიციები, სადაც ადგილობრივი მოგზაურები და უცხოელი ტურისტები იჩენენ მზარდ ინტერესს მათი გაცნობისა და მონაწილეობის მიმართ.

დასკვნა

საქართველოში ჩატარებულმა საპილოტე კვლევამ დაადასტურა ჩვენი ჰიპოთეზის სიცოცხლისუნარიანობა, რასაც მონაწილეს ჩვენი აზრისა და პოტენციური ტურისტების მოტივაციისა და სურვილების შესაბამისობა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია კვლევის გაფართოება ტურისტულ მოტივებზე, რაც ძირითადად იგნორირებულია სტრატეგიულ სამთავრობო დოკუმენტებში და ზიანს აყენებს დარგის განვითარებას.

კვლევის მთავარი წვლილი არის საქართველოში აგროტურიზმის განვითარების შესაძლებლობების გამოვლენა და შეფასება და აგროტურისტული სერვისების მოთხოვნის შესწავლის კითხვარის შემუშავება, რომელიც შეიძლება გაფართოვდეს და გამოიყენებულ იქნას ქვეყანაში ფართომასშტაბიანი კვლევებისთვის

REFERENCES:

1. Andéhn, M., & L'Espoir Decosta, J. N. P. (2021). Authenticity and Product Geography in the Making of the Agritourism Destination. *Journal of Travel Research*, 60(6), 1282–1300. <https://doi.org/10.1177/0047287520940796>.
2. Geostat.ge National Statistics Office of Georgia <https://www.geostat.ge/en>
3. Metreveli, M., & Dolidze, T. (2019). COVID-19 and its impact on the hotel business. IV International Scientific Conference of Faculty of Business Technologies of Georgian Technical University “Globalization and Modern Business Challenges”. *proceeding*, pp. 315-319
4. Metreveli, M., Gigauri, N., & Kutateladze R. (2020). Georgian tourism and strategic directions of state policy in terms of crisis.

THIJ – Tourism and Hospitality International Journal. pp; 59-77, thi-journal.isce.pt

5. Metreveli, M. (2015). PROSPECTS TO IMPROVE THE TOURIST MARKET OPERATION IN GEORGIA, Strategica, International Academic conference. Third Edition. Local versus Global, pp. 353-361

6. Metreveli M. (2012), Environment and Ecotourism Management, Publishing house Favoriti Printi, Tbilisi, Georgia. (In Georgian language). (მეტრეველი მ. (2012), გარემო და ეკოტურიზმის მენეჯმენტი, გამომცემლობა ფავორიტი პრინტი, თბილისი, საქართველო.)

7. Metreveli, M., Timothy D. (2010). Effects of the August 2008 War in Georgia on Tourism and Its Resources, Book - „Tourism, Progress and Peace”, chapter 9. Edited by I Kelly, University of Western Australia, Australia, O Moufakkir, Stenden University, Netherlands.

8. Metreveli M. (2006), English-Georgia Explanatory dictionary of tourism terms. Favorite print, Tbilisi, Georgia (In Georgian language)(მეტრეველი მ. (2006), ინგლისურ-საქართველოს ტურისტული ტერმინების განმარტებითი ლექსიკონი. საყვარელი ბეჭდვა, თბილისი, საქართველო);

9. Ministry of Environment and Agriculture. 2019.Georgia Agriculture and Rural Development Strategy, 2021-2027 <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/20395>

10. ISET Policy Institute. (2020). “On Agritourism”. The draft of law of Georgia, Regulatory Impact Assessment, RIA. Tbilisi, Georgia.

11. Roman, M., & Golnik, B. (2019). Current status and conditions for agritourism development in the Lombardy region. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 25(1), 18–25.

12. Sadowski, A., & Wojcieszak, M. M. (2019). Geographic differentiation of agritourism activities in Poland vs. cultural and natural attractiveness of destinations at district level. PLoS ONE, 14(9), 1–22. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222576>.

13. UNWTO. United Nations World Tourism Organization <https://www.unwto.org/rural-tourism>.

MAIN TRENDS OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT IN GEORGIA

Marina Metreveli,
Professor of GTU
metrevelimarina7@gmail.com

RESUME

This paper considers the current economic indicators of agri-tourism and forecasts of the world leading institutions and local research organizations regarding the present condition and perspectives of the economics and agritourism.

The work pays particular attention to the tools of the environmental and tourism study policy, whose deficit causes significant delays in the growth and development processes of agritourism and the need to increase the involvement of local people in decision-making by municipalities to strengthen their capacity.

The study's main contribution is to identify the gaps in the agri-tourism development in Georgia (in relation to its sub-goals and lack of tools) and develop the measures to eliminate them.

Keywords: Agritourism; post-pandemic period; rural tourism; sustainable development.